

Sygn. akt IV U 1629/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 stycznia 2017 r.

Sąd Okręgowy/Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Częstochowie

Wydział IV

w składzie:

Przewodniczący SSO Lidia Łataś

Protokolant Joanna Jastrzębska-Ciura

po rozpoznaniu w dniu 24 stycznia 2017 r. w Częstochowie

sprawy K. K. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

o wysokość emerytury i kapitału początkowego

na skutek odwołania K. K. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.

z dnia 11 października 2016 r. Nr (...)

z dnia 11 października 2016 r. Nr (...) (...) - (...)

oddala odwołanie

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 11 października 2016r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił ubezpieczonemu K. K. (1) (K.) ponownego ustalenia kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999r., ponieważ ubezpieczony nie przedłożył żadnych nowych dowodów, które mają wpływ na wysokość kapitału.

Decyzją z dnia 11 października 2016r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił ubezpieczonemu K. K. (1) (K.) prawa do przeliczenia emerytury i kapitału początkowego. ZUS odwoływał się do treści art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Organ rentowy wskazał, iż decyzją z dnia 9 grudnia 2013r. na wniosek ubezpieczonego z dnia 23 października 2013r. rozliczył zaliczkę na poczet przyznanej emerytury po przeliczeniu kapitału początkowego i ostatecznie ustalił wysokość emerytury ubezpieczonego na podstawie przedłożonych dokumentów. Decyzja ta została podtrzymana wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 19 maja 2016r., który oddalił apelację. Przedłożony wniosek z dnia 4 października 2016r. nie wnosi do pracy nic nowego.

Odwołanie od powyższych decyzji złożył ubezpieczony. Domagał się uznania swojego wniosku z dnia 4 października 2016r. i przeliczenia emerytury. Podnosił, iż decyzja w przedmiocie odmowy prawa do przeliczenia emerytury i kapitału początkowego nie jest słuszna. Argumentował, iż ZUS od dłuższego czasu bezzasadnie twierdzi, że ma wyliczoną emeryturę prawidłowo. Zdaniem ubezpieczonego jest ona znacznie zaniżona, o czym świadczy m.in. fakt, że

poprzednio wyliczona renta była wyższa od emerytury. Wnosił o powołanie biegłego, aby przeanalizował całokształt materiału dowodowego i wyliczył jego emeryturę zgodnie z wnioskiem.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania, wywodząc jak w zaskarżonych decyzjach.

Rozpoznając sprawę Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

K. K. (1) urodził się (...) Ubezpieczony od 1 czerwca 2010r. był uprawniony do pobierania renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy przyznanej do 30 września 2013r. Do ustalenia podstawy wymiaru renty ZUS przyjął przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. 1990-1999. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 96,55 %. Podstawę wymiaru obliczono przez przemnożenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru – 96,55 % przez kwotę bazową – 2.716,71 zł. Do ustalenia wysokości renty organ rentowy uwzględnił 28 lat i 8 miesięcy (344 miesiące) okresów składkowych oraz 9 lat i 6 miesięcy (114 miesięcy) okresów nieskładkowych. Po waloryzacjach od dnia 1 marca 2012r. wysokość tej renty wynosiła 1.930,94 zł.

Od dnia 4 listopada 2012r. ubezpieczony jest uprawniony do pobierania świadczenia emerytalnego, które zostało mu przyznane decyzją z dnia 9 lipca 2013r. Obliczając wysokość emerytury zgodnie z art. 53 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, do ustalenia podstawy wymiaru emerytury ZUS przyjął podstawę wymiaru renty, tj. podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. 1990-1999. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 96,55 %. Podstawę wymiaru obliczono przez przemnożenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru – 96,55 % przez kwotę bazową – 2.716,71 zł. Do ustalenia wysokości emerytury z art. 53 ustawy organ rentowy uwzględnił 28 lat, 8 miesięcy i 25 dni (344 miesiące) okresów składkowych oraz 9 lat, 6 miesięcy i 29 dni (114 miesięcy) okresów nieskładkowych. Wysokość tak obliczonej emerytury wyniosła 1.804,02 zł. Tak obliczona emerytura po waloryzacjach (od 1 marca 2011r. wskaźnikiem waloryzacji 103,1 % oraz od 1 marca 2012r. poprzez dodanie kwoty waloryzacji w wysokości 71,00 zł) wyniosła 1.930,94 zł. Wysokość emerytury obliczonej zgodnie z art. 26 ustawy o emeryturach i rentach z FUS z uwzględnieniem kwoty składki zaewidencjonowanej na koncie z uwzględnieniem waloryzacji - 21.441,56 zł, kwoty zwaloryzowanego kapitału początkowego – 453.192,42 zł i średniego dalszego trwania życia – 254,80 miesięcy wyniosła 1.862,77 zł. Wobec osiągnięcia przez ubezpieczonego wieku uprawniającego do emerytury w 2012r. świadczenie obliczone zgodnie z art. 183 ustawy o emeryturach i rentach z FUS wyniosło 1.886,63 zł, co stanowiło 35 % emerytury obliczonej zgodnie z art. 53 ustawy (tj. 1.930,94 zł x 35 % = 675,83 zł) i 65 % emerytury obliczonej zgodnie z art. 26 ustawy (tj. 1.862,77 zł x 65 % = 1.210,80 zł). ZUS wskazał, iż wysokość emerytury ustalona zgodnie z art. 26, jak i wyliczona zgodnie z art. 183 są niższe niż dotychczas pobierana renta z tytułu niezdolności do pracy. Wobec powyższego nadal będzie wypłacane świadczenie korzystniejsze. Wskazał przy tym na wysokość tej renty po waloryzacji od 1 marca 2013r. na kwotę 2.008,18 zł.

Już po ustaniu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, która przyznana była do dnia 30 września 2013r., ubezpieczony w dniu 23 października 2013r. przedłożył dokumentację potwierdzającą wysokość wynagrodzeń za lata 1980-1988 wnosząc o przeliczenie emerytury.

Wobec powyższego decyzją z dnia 29 listopada 2013r., wydaną z urzędu, przyznał ubezpieczonemu zaliczkę na poczet przysługującej emerytury w kwocie 1.850 zł. ZUS wskazał, iż w terminie późniejszym zostanie wydana decyzja przeliczająca wysokość świadczenia z uwzględnieniem dokumentów przedłożonych we wniosku z dnia 23 października 2013r.

Następnie decyzją z dnia 9 grudnia 2013r. ZUS po przeliczeniu kapitału początkowego rozliczył zaliczkę na poczet emerytury od dnia 1 października 2013r. Obliczając wysokość emerytury zgodnie z art. 53 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, do ustalenia podstawy wymiaru emerytury przyjął podstawę wymiaru renty, tj. podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. 1990-1999. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 96,55 %. Podstawę wymiaru obliczono przez przemnożenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru – 96,55 % przez kwotę bazową – 2.716,71 zł. Do ustalenia wysokości renty organ rentowy uwzględnił 28 lat, 8 miesięcy i 25 dni (344 miesiące) okresów składkowych oraz 9 lat, 6 miesięcy i 29 dni (114 miesięcy) okresów

nieskładkowych. Wysokość tak obliczonej emerytury wyniosła 1.804,02 zł i a po waloryzacjach - 1.930,94 zł. Wysokość emerytury obliczonej zgodnie z art. 26 ustawy o emeryturach i rentach z FUS z uwzględnieniem kwoty składki zaewidencjonowanej na koncie z uwzględnieniem waloryzacji - 21.441,56 zł, kwoty zwaloryzowanego kapitału początkowego - 453.154,77 zł i średniego dalszego trwania życia - 254,80 miesięcy wyniosła 1.862,62 zł (od 1 października 2013r. - 1.937,12 zł). Wobec osiągnięcia przez ubezpieczonego wieku uprawniającego do emerytury w 2012r. świadczenie obliczone zgodnie z art. 183 ustawy o emeryturach i rentach z FUS wyniosło 1.886,53 zł, co stanowiło 35 % emerytury obliczonej zgodnie z art. 53 ustawy (tj. 1.930,94 zł x 35 % = 675,83 zł) i 65 % emerytury obliczonej zgodnie z art. 26 ustawy (tj. 1.862,62 zł x 65 % = 1.210,70 zł). Tak obliczona emerytura z uwzględnieniem waloryzacji wyniosła od 1 października 2013r. - 1.961,99 zł. ZUS wskazał, iż płatna będzie emerytura obliczona zgodnie z art. 183 ustawy jako świadczenie korzystniejsze.

Decyzją z dnia 1 marca 2014r. organ rentowy dokonał waloryzacji emerytury przysługującej ubezpieczonemu. Wysokość zwaloryzowanej emerytury ustalono przez pomnożenie kwoty świadczenia ustalonego na dzień 28 lutego 2014r. - 1.961,99 zł przez wskaźnik waloryzacji 101,60 %. Emerytura po waloryzacji, od 1 marca 2014r. wyniosła 1.993,38 zł.

W odwołaniu wniesionym do Sądu ubezpieczony K. K. (1), domagał się uchylenia zaskarżonej decyzji i ponownego przeliczenia podstawy emerytury do obliczenia jej waloryzacji oraz ustalenia jej nowej wysokości, ewentualnie uchylenia decyzji organu rentowego i przekazania sprawy do ZUS, do ponownego rozpoznania. Podnosił, iż wysokość emerytury przyjęta do waloryzacji jest zaniżona oraz nieprawidłowo obliczono kapitał początkowy.

Wyrokiem z dnia 28 listopada 2014r. wydanym w sprawie sygn. akt IV U 1232/14 Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w C. oddalił odwołanie ubezpieczonego. Apelację ubezpieczonego od powyższego orzeczenia oddalił Sąd Apelacyjny w K.wyrokiem z dnia 7 stycznia 2016r.

W dniu 4 października 2016r. ubezpieczony złożył wniosek o wydanie decyzji ustalającej nową wysokość emerytury przy uwzględnieniu prawidłowo obliczonego kapitału początkowego. Podnosił, iż dotychczas ustalona wysokość emerytury jest zaniżona. Podkreślał, iż jego renta z tytułu niezdolności do pracy wynosiła 2.008 zł, a emerytura była i jest niższa, gdyż po waloryzacji wynosi 1.993,38 zł. Zdaniem ubezpieczonego ZUS powinien ponownie dokonać przeliczenia jego kapitału początkowego, gdyż przez jej nieprawidłowe wyliczenia emerytura jest zaniżona. Do wniosku ubezpieczony nie załączył żadnych dokumentów.

W rozpoznaniu powyższego wniosku organ rentowy wydał zaskarżone decyzje.

dowód: akta ZUS, akta sprawy IV U 1232/14 tut. Sądu Okręgowego.

Odwołanie jest nieuzasadnione.

W sprawie z odwołania od decyzji organu rentowego, jej treść wyznacza przedmiot i zakres rozpoznania oraz orzeczenia sądu pracy i ubezpieczeń społecznych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia z dnia 13 maja 1999r., sygn. II UZ 52/99, OSNP 2000/15/601).

Zaskarżonymi decyzjami odmówiono ubezpieczonemu przeliczenia emerytury i kapitału początkowego na podstawie art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, ponieważ ubezpieczony nie wniósł nic nowego do sprawy. Należało zatem rozstrzygnąć czy w sprawie pojawiły się nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczenia lub jego wysokość.

Zgodnie art. 114 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2016r., poz. 887 ze zm.) prawo do świadczeń lub ich wysokość ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji w sprawie świadczeń zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość.

Wzruszalność decyzji rentowych polega przede wszystkim na niwelowaniu tzw. wad materialnoprawnych, czyli m.in. zaniedbań samych ubezpieczonych wywołanych nieporadnością w dokumentowaniu prawa do świadczeń lub niedostateczną znajomością warunków, od spełnienia których zależy przyznanie uprawnień ubezpieczeniowych. Wskazana powyżej specyfika tej instytucji - a także wzgląd na socjalne przeznaczenie emerytur/rent i gospodarowanie środkami publicznymi - uzasadnia przyznanie stronom stosunkowo szerokich uprawnień zarówno w celu kwestionowania błędnie ukształtowanego prawa do świadczenia, jak i ponownego ubiegania się o poprzednio nieprzyznane prawo.

W sposób swoisty i szeroki ujmowana jest przesłanka ujawnionych okoliczności istniejących przed wydaniem decyzji rentowej. Okoliczności te nie muszą być tylko faktami, na które strony nie mogły się powołać w poprzednim postępowaniu (wtedy ich nie знаły), lecz także takimi faktami, które powinny być znane przy dołożeniu należytej staranności, jednakże na skutek błędu, zaniedbania, przeoczenia czy nieznanomości przepisów nie zostały uwzględnione. Ujawnione okoliczności mogą zatem wynikać zarówno ze zgłoszenia nowych (nieznanych) dowodów wpływających na odmienną, od dokonanej pierwotnie, ocenę stanu faktycznego, jak i stanowić podstawę do ponownego ustalenia prawa do emerytury/renty w sytuacji wydania decyzji rentowej nieuwzględniającej lub błędnie uwzględniającej te okoliczności (niekoniecznie nieznanne, ale istniejące przed podjęciem decyzji), które wpłynęły na wadliwe nabycie prawa do świadczenia lub przyczyniły się do nieuzasadnionej odmowy przyznania uprawnień ubezpieczeniowych. Prawomocny wyrok sądu ubezpieczeń społecznych nie zamyka organowi rentowemu drogi do zakwestionowania przyznanych uprawnień ubezpieczeniowych, a zainteresowanemu możliwości ponownego złożenia wniosku o świadczenie. Wznawiać postępowanie rentowe można wielokrotnie i w każdym czasie. Jest to instytucja prawa ubezpieczeń społecznych, która reguluje w sposób odrębny - szczególnie i korzystający z pierwszeństwa w stosunku do przepisów Kodeksu postępowania cywilnego i Kodeksu postępowania administracyjnego - procedurę ponownego ustalania prawa do emerytur/rent i ich wysokości (por. komentarz do art. 114 [w:] Ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Komentarz, wyd. III pod red. Kamila Antonowa, ABC, 2009).

Tym samym ponowne ustalenie prawa do świadczenia na podstawie art. 114 ustawy o emeryturach i rentach z FUS nie jest ograniczone tak rygorystyczną procedurą jak przy wznowieniu postępowania w trybie k.p.c. Ubezpieczony domagając się ponownego ustalenia wysokości świadczenia nie musi wykazać, że z przedłożonych dowodów lub ujawnionych okoliczności nie mógł skorzystać w poprzednim postępowaniu. Tym nie mniej muszą to być inne dowody lub okoliczności, które choćby potencjalnie mogą coś do sprawy wniesić. Ubezpieczony takowych nie przedstawia, co wyklucza możliwość dokonywania ponownej analizy pod kątem przeliczenia emerytury i kapitału początkowego. Nie ujawniły się również żadne okoliczności o jakich mowa w powołanym przepisie. Sposób obliczenia świadczenia przez organ rentowy jest prawidłowy, zgodny z powołanymi wyżej przepisami. Ubezpieczony wydaje się nie rozumieć, że świadczenie emerytalne nie ma obliczonego w trybie art. 53 ustawy (tak jak obliczona była renta, która przysługiwała do 30 września 2013r.). Z uwagi bowiem na datę urodzenia ubezpieczonego jego świadczenie może być obliczone zgodnie z art. 183 (czyli 35% emerytury obliczonej na podstawie art. 53 i 65% emerytury obliczonej na podstawie art. 26) lub 26 ustawy.

Mając na uwadze powyższe Sąd orzekł jak w sentencji wyroku na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

Na marginesie jedynie można wskazać, iż fakt, że emerytura jest niższa od pobieranej wcześniej renty nie oznacza, iż emerytura została obliczona w sposób nieprawidłowy. Inne są bowiem zasady ich obliczenia. W przypadku renty był to bowiem art. 62 ustawy,

a w przypadku emerytury art. 183 ustawy. Wyliczenie tych świadczeń w różnych wysokościach nie oznacza, iż emerytura została obliczona błędnie. Przy czym wyjaśnić należy, iż obowiązujące przepisy w art. 24a ust. 6 i art. 54a ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS przewidują, iż niższa od pobieranej dotychczas renty z tytułu niezdolności do pracy nie może być emerytura przyznana z urzędu po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego. Taka sytuacja nie wystąpiła u ubezpieczonego, który zgłosił wniosek

o ustalenie wcześniejszej emerytury. Ponieważ przez pewien czas uprawniony był równocześnie do pobierania renty i wcześniejszej emerytury ZUS wypłacał rentę jako świadczenie korzystniejsze. Natomiast po ustaniu prawa do renty

organ rentowy wypłacał emeryturę i brak jest podstaw do wypłacania tej emerytury w wysokości ostatnio pobieranej renty.

Nie ulega przy tym wątpliwości, że emerytura ubezpieczonego została ustalona w prawidłowej wysokości. Wskazać należy, iż nieco mylące było określenie w decyzji z dnia 9 lipca 2013r., iż emerytura w części obliczonej na podstawie art. 53 ustawy po waloryzacjach wynosi 2.008,18 zł. Wskazana w tym miejscu kwota faktycznie odnosiła się do kwoty renty po waloryzacji od dnia 1 marca 2013r. (tj. 1.930,94 zł x 104 %). Wskazanie kwoty 2.008,18 zł odnosiło się zatem do kwoty tej renty jako świadczenia korzystniejszego. Z samej decyzji z dnia 9 lipca 2013r. wynika jednak, że ZUS nie przyjął kwoty 2.008,18 zł do obliczenia emerytury w części dotyczącej art. 53. W tym zakresie przyjął 1.930,94 zł, tj. ustaloną kwotę świadczenia po waloryzacjach do dnia przyznania prawa do emerytury. Wskazuje na to sposób obliczenia emerytury na podstawie art. 183, gdzie przyjęto 35 % emerytury obliczonej na podstawie art. 53 ustawy w wysokości 675,83 zł, co odnosi się do kwoty 1.930,94 zł. Wskazać należy, iż brak jest podstaw do dokonywania dalszych waloryzacji kwoty emerytury w części obliczonej na podstawie art. 53 ustawy. Stanowi ona bowiem jedynie część składową emerytury obliczonej na podstawie art. 183 ustawy i po ustaleniu kwoty emerytury na podstawie tego artykułu podlega dalszym waloryzacjom.